

Cursul 5

Conform învățăturilor lui Geshe Michael,
traducere a conferințelor Lamei Dvora Tzvieli

Lecția 5

În lecția patru am vorbit despre trei rezultate karmice, dar mai există încă unul și anume rezultatul fiecărui act pe care îl facem este creșterea tendinței de a face același lucru. Adică dacă cineva minte, de fiecare dată când face asta, tendința lui de a minți se mărește adică minciuna se va transforma într-un obicei. Dacă le recapitulăm puțin, ele sunt: rezultatul copt (**nam min**), rezultatul similitudine (**gyun thun**) în experiențe proprii (**nyong wa**) și rezultatul similar în obiceiuri similare (**je pa**), iar al patrulea este mediul înconjurător (**dak dre**).

Subiectul nostru de astăzi este **modul de funcționare a karmei și unde se păstrează karma**. Pe parcursul a două lecții vom părăsi Abhidharmakosha, școala Vaibhashika și vom trece la cartea lui Je Tsongkapa, care se numește:

Uma gongpa rab sel

Uma înseamnă **calea de mijloc** sau **calea intermediară**
Gongpa înseamnă **intenție reală, adevărată**
Sel = **a clarifica** sau **a elimina obstacole**
Rab sel înseamnă **clarificarea completă**

Numele cărții lui Je Tsongkapa este **Luminarea completă a adevăratei intenții a căii de mijloc**.

Este o carte foarte profundă din care vom discuta câteva părți în care Je Tsongkapa prezintă concepția căii de mijloc a școlii Prasanghika Madhyamika.

Această școală este considerată ca fiind cea mai înaltă școală budistă și ea este cea care ne va duce în mod direct spre iluminare. Je Tsongkapa aduce de asemenea citate din școala care poartă numele de **Mind Only** adică **Numai conștiință** sau **Citta Matra** sau **Yogachara**.

În limba tibetană, la **calea de mijloc** se spune:

Uma

și la **școala Mind Only** i se spune:

Sem tsam

Sem = minte

Tsam = numai

Je Tsongkapa, în această carte [el] se folosește de explicația școlii **Mind Only** despre funcționarea karmei pentru a ajunge la explicația **Căii de mijloc**. Veți vedea în continuare cât de detaliată este explicația școlii Mind Only. Nu vom intra în toate subtilitățile filosofice ale prezentării, ci vom merge la esența lucrurilor astfel încât noua concepție asupra lumii să ne ajute în viața de zi cu zi.

Cum sunt create amprentele karmice

Vom începe cu exemplul cu care suntem familiarizați, să spunem că am țipat la cineva. Karma rodește și noi vom fi puși în situația în care șeful va țipa la noi. În acest exemplu, șeful stă în fața noastră și țipă la noi. Fața lui este roșie de nervi, scoțând sunete stridente.

Școala Mind Only ne spune că există cel puțin trei componente care participă în această scenă:

1. **Șeful**, care stă în fața noastră și țipă. El este doar o însumare de forme și culori. Când ne referim la forme și culori, ne referim la tot ceea ce percepem cu ajutorul simțurilor noastre, inclusiv sunetele pe care le scoate. Deci ceea ce sesizăm în fața noastră este doar un fenomen fizic și chimic, un cap (obiect) rotund, față roșie, o limbă în mișcare, sunete ce se aud. Deci prima componentă este **obiectul** care stă în fața noastră și **pe care îl percepem**.

2. A doua componentă este ochiul nostru care vede și urechea care ascultă la ceea ce se întâmplă, deci organele de simț.

Mik gi wangpo

མིག་གི་དབང་པོ།

mik gi wangpo

Înseamnă **simțul vederii (mik = putere)**. Adică retina care se află în partea anterioară a ochiului, transformă undele luminoase în semnale nervoase și pe care le transmite apoi creierului.

Este foarte important să înțelegem ce vede ochiul și ce aude urechea. Poate oare ochiul să sesizeze un șef care țipă?

Nu, nu poate să facă asta, pentru că ochiul nu înțelege „șeful”. Ochiul poate să înțeleagă „roșu”, „rotund”. Ochiul vede forme și culori. Urechea aude intensități sonore și nu ca „șeful este nervos”.

Deci organele de simț percep forme, culori și sunete, pe care le transmit apoi creierului. Chiar și creierul este o formă de simț care transmite informațiile minții.

3. În mintea noastră există:

Mik gi nampar shepa

མིག་གི་རྣམ་པར་ཤེས་པ།

mik gi nampar shepa

adică este vorba despre **conștientizarea legată de vedere**. Există de asemenea conștientizarea auzului. De fapt fiecare organ de simț transmite minții o anumită conștientizare care va produce apoi amprente în mintea noastră.

Întrebarea este: Unde se află aceste amprente mentale?

În școala Mind Only există noțiunea de:

Kunshi

གཏུག་གཞི་རྣམ་པར་ཤེས་པ།

kunshi nampar shepa

Acest **kunshi** este acel loc special în care sunt acumulate semințele sau amprentele karmice, un fel de depozit mintal.

Cuvântul pentru sămânța karmică este:

Bakchak

བག་ཆགས།

bag chags

Atunci când țip la cineva, mintea mea înregistrează ceea ce se întâmplă și notează faptul că eu țip. Ea înregistrează emoția, sunetele și energia din spatele faptei după care le transformă într-o sămânță karmică.

Această sămânță conform școlii Mind Only sau Yogachara va fi păstrată în **kunshi**, trecând printr-o perioadă de incubare, de maturare, după care va da rod.

Ce înseamnă că dă rod? Voi întâlni pe cineva care țipă la mine. Deci avem:

- omul care țipă, adică obiectul,
- organele de simț ce percep țipetele,
- și conștientizările legate de organele de simț.

Conform budismului, există șase simțuri: auzul, văzul, mirosul, pipăitul, gustul și al șaselea este gândirea. Și fiecăruia îi corespunde o anume conștientizare.

Deci avem șase conștientizări. Toate școlile budiste sunt de acord cu faptul că există șase simțuri.

Școala Mind Only adaugă încă un simț (de fapt o conștientizare) și anume **kunshi**. Școala Mind Only spune că al șaptelea simț (conștientizare) este **kunshi** adică acel loc unde se strâng și rămân semințele karmice.

Totul vine din aceeași sămânță.

Cel mai interesant punct al școlii Mind Only este faptul că:

- **obiectul care țipă la mine**
- **ochiul meu care-l percepe țipând la mine**
- **și conștientizarea mea care înregistrează țipetele**

toate vin din același bakchak adică din aceeași sămânță.

Ceea ce spune școala Mind Only este faptul că nu există nimic care să nu vină din mintea mea.

Ea afirmă că nu numai conștientizarea mea la ceea ce se întâmplă vine din mintea mea, ci chiar însuși șeful vine din mintea mea. Chiar și ochiul meu care îl percepe pe cel care stă în fața mea, vine din mintea mea.

Totul vine din minte, din aceeași sămânță karmică.

Cu alte cuvinte aceeași sămânță karmică produce șeful care țipă, pe mine care vede șeful și ochiul meu care-l percepe. Toate aceste trei elemente provin din aceeași sămânță.

De aici și numele școlii Mind Only, pentru că ea spune că totul vine numai din minte. Toată această teorie vine de la Je Tsongkapa, teorie care este foarte apropiată de cea a Căii de mijloc.

Aceasta afirmă că orice lucru care ni se pare că vine din exteriorul nostru, cum ar fi șeful, de fapt mintea noastră se uită la mintea noastră. **Mintea noastră privește spre sămânța karmică pe care am depus-o în trecut în minte și care acum rodește.**

Ce înseamnă asta?

Înseamnă că dacă eu sufăr acum, dacă există ceva care mă face să sufăr în prezent, asta este din cauza semințelor karmice pe care le-am depus în minte.

Singurul care le poate pune în minte sunt numai eu. **Școala Mind Only spune că nu există nimic exterior nouă. Ne vedem doar mintea.**

Acest lucru explică cum se poate că doi oameni care privesc la același obiect, fiecare îl va experimenta altfel, sau îl interpreta altfel. Vacuitatea în școala Mind Only spune că nu există o sămânță diferită care l-a creat pe șef de cea care m-a creat pe mine uitându-mă la șef.

Dacă ne aducem aminte, noțiunea de vacuitate este o noțiune negativă deoarece ea înseamnă o lipsă a ceva. Deci, **ne referim aici la lipsa separării dintre factorii care mi-l aduc pe șef și factorii care mă determină să-l experimentez pe șef. Cu alte cuvinte, același factor mă face să experimentez și țipetele și pe șeful care țipă la mine.**

Această școală spune că apariția șefului și experiența mea cu el vin din aceeași sămânță.

Fiecare eveniment, fără excepție, care se întâmplă în acest moment, și în toate momentele care au precedat-o și în toate momentele care vor urma, este o rodire a semințelor care se află în mintea noastră. Aceeași sămânță karmică, același bakchak determină și fenomenul și pe mine percepându-l, cu ajutorul ochiului și conștientizării ochiului.

Dacă înțelegem aceste explicații și dacă le acceptăm, atunci când va apărea ceva neplăcut care ne va face să suferim, vom ști că unicul motiv a ceea ce se întâmplă este că am plantat semințe în mintea noastră.

Și dacă este așa, singurul mod de schimba ceva este să fim foarte atenți la ceea ce intră în mintea noastră. Și dacă vom avea grijă să nu mai plantăm nimic care să ne aducă necazuri în viitor, acest lucru ne va permite să ajungem la iluminare.

Dacă înțelegem acest mecanism și vom începe să fim atenți la ceea ce facem, spunem sau gândim, să lucrăm serios cu carnețelul, încet, încet mintea noastră se va curăța, lucru care va duce la purificarea lumii înconjurătoare.

Și de ce așa? Pentru că toată lumea ce ne înconjoară este rodul semințelor din mintea noastră.

Puțin despre mecanica acestui proces

Ideea despre care vorbește școala Mind Only este că orice faptă pe care o facem, fie prin gând, vorbire sau printr-o acțiune este karma.

Când fapta pe care o facem **se încheie**, energia ei este transferată în kunshi, sub formă de bakchak, sub formă de sămânță. Școala spune că bakchak nu este nici ceva fizic și nici mental ci de fapt el este o formă de energie care rămâne în kunshi până când va da rod.

În lecțiile trecute am vorbit despre timpul de incubare și despre karmele care pot rodi în această viață, sau în viața următoare sau în următoarele. Ceea ce înțelegem este faptul că această karmă poate să rămână în kunshi foarte mult timp, chiar și milioane de ani.

Oare semințele stau în kunshi și nu trec prin transformări?

Răspunsul este nu, pentru ca mintea continuă să se schimbe, deci și semințele vor trece în permanență prin transformări.

Atâta timp cât o sămânță nu a rodit, ea se schimbă cu fiecare clipă, este ca și când se recopiază de la un moment la altul, transferând-și energia de la cea veche la cea nouă, până în momentul rodirii.

Se mai poate spune că sămânța care stă în **kunshi** se distruge și se reface de la un moment la altul. Aceași sămânță, trece din clipa **(a)** la clipa **(b)**, iar cea din clipa **(a)** dispare. Se spune că semințele se comportă ca un curent, ca apa dintr-un râu care curge.

Dacă acceptăm această explicație, atunci va trebui să fim atenți la ceea ce spunem, facem sau gândim, și prin urmare rezultatul va fi că treptat va apărea calmul. Viața noastră se va liniști încetul cu încetul, pentru că obiceiurile noastre sunt adânc înrădăcinate și avem destule semințe vechi care vor continua să dea roade.

Înțelegerea noastră se va aprofunda cu timpul, ceea ce va grăbi procesul nostru spiritual. Ca să ajungem la Nirvana nu este suficient să ascultăm învățăturile o singură dată. De aceea va trebui să învățăm și să practicăm cu seriozitate.

Asupra a ceea ce ni se întâmplă în viața noastră nu avem nici un control, pentru că este rodul semințelor plantate în trecut, dar când ne este deja clar acest proces, nu vom mai spune: „ah, sunt condamnat să sufăr, și nu am ce face”, ci vom spune: „ba da, am ce face! Pot să fac ceva de acum înainte”.

Cu ceea ce se petrece în prezent nu mai avem ce face. Este prea târziu să mai facem ceva, pentru că rodul este deja prezent, este precum un copac, pe care nu-l putem vârî înapoi în pământ.

Și cu toate acestea, vom primi cu calm situația pentru că înțelegem că ea vine din noi, și mai mult, deja deținem pe deplin controlul a ceea ce se va întâmpla în viitor.

Reacția noastră la ceea ce se întâmplă va fi calmă, neliniștea interioară va dispărea datorită faptului că știm de unde vin lucrurile neplăcute și înțelegem cum funcționează mecanismul karmic.

Într-una din lecții am vorbit despre regele Kalinga, și despre soldații lui care tăiau organele călugărului, unul după altul. Oare el a suferit? Călugărul nu suferea în interior, deși durerea fizică era îngrozitoare.

Durerea nu exista în gândirea lui, și știa că orice reacție în fața acestei situații îi va continua suferința. În interiorul lui, el era complet liniștit. Acest rezultat vine numai când vom avea o înțelegere profundă a învățăturilor.

Conform școlii Mind Only, nimic nu vine din exteriorul nostru.

Noi ne uităm, de fapt la mintea noastră așa cum ne uităm la un film pe ecran. Și dacă filmul de pe ecran are două dimensiuni, cel la care se uită mintea, la kunshi este în trei dimensiuni.

Putem simți totul, putem mirosi sau putem să îmbrățișăm. Și cu toate acestea, tot ceea ce se întâmplă în realitate este doar un film.

Chiar și calea de mijloc acceptă faptul că nu există nimic în afara noastră, care să aibă o existență proprie de sine. Totul este o proiecție!

Motivul pentru care ne este atât de greu să acceptăm aceste lucruri este că nu am perceput încă vacuitatea în direct. Atât timp cât nu percepem vacuitatea, vom fi convinși că lucrurile există în afara noastră.

Suntem convinși de faptul că șeful există în sine, că are casa lui, soția lui, că a venit cu mașina de acasă și acum țipă la noi, în timp ce de fapt toată această poveste despre casa lui, soția lui, mașina lui se află numai în mintea noastră. Totul este un film pe care numai noi îl regizăm.

Trebuie să fim foarte atenți să nu cădem în capcana nihilismului, adică să spunem: "dacă este așa, șeful de fapt nici nu există".

Șeful da există. Pot spune că mașina de pe stradă nu există, dar ea poate da peste mine și mă poate răni, și voi suferi dureri. Mașina este adevărată, spitalul unde ajung este adevărat, contul din bancă și el este adevărat.

Faptul că totul vine din mintea noastră, nu face lucrurile să fie mai puțin reale, în sens convențional. Dimpotrivă, acest lucru le face foarte reale. Și datorită acestui fapt va trebui să fim foarte atenți la ceea ce gândim, spunem și facem pentru că aceste lucruri reale să nu ajungă să ne rănească. Deci, totul este doar un film în care toate simțurile noastre participă în el. El este real și dureros, și în același timp este realizat în totalitate de noi înșine.

Întrebarea este de ce atunci când două persoane diferite se uită la același obiect, îl experimentează diferit? Suntem în școala Prasanghika Madhyamika.

Să ne imaginăm că există într-o baie trei oglinzi atârinate pe trei pereți. **În prima oglindă vedem ceea ce este în a doua, și în a treia vedem ceea ce este în prima, și asta până la infinit.**

Același lucru se petrece și în mintea noastră. Atunci când vedem un obiect și vedem pe altcineva care se uită la același obiect, și obiectul și persoana sunt în mintea mea, și chiar și ceea ce vede el este tot în mintea mea.

Este oglinda care se reflectă într-o altă oglindă, care se reflectă și ea într-o altă oglindă, și nimic mai mult.

Se pune întrebarea dacă și persoana care se uită la același obiect vine din mintea noastră, cum se face că nu cădem în nihilism?

Răspunsul este că acest lucru nu se întâmplă, pentru că există realitatea convențională, realitate care merge mână în mână cu vacuitatea. Trăim într-o lume a fenomenelor, a celor obișnuite, convenționale dar și iluzorii.

Și cu toate că ele sunt iluzorii, sunt foarte reale. Toată suferința noastră este reală. De aceea va trebui să recunoaștem că realitatea convențională există, este adevărată, este reală dar care ne aduce și suferință, și câteodată bucurii.

Tot ceea ce semănăm, culegem. Tot ceea ce vom depune în kunshi, va trebui să rodească. Chiar și pentru Buddha, realitatea convențională nu a dispărut. Ea există în permanență.

Dar el a învățat să planteze semințele corecte, de aceea realitatea care rodește îl determină să fie într-un continuu extaz. Toate semințele se dezvoltă și se înmulțesc mereu într-o singură direcție.

Lumea fenomenelor nu va dispărea când înțelegem vacuitatea. Ea încă există.

Toată această teorie pe care o expunem este ca să înțelegem cum funcționează lucrurile și pentru a ne îngriji să plantăm tot timpul semințele care trebuie.

Datorită semințelor pe care le-am plantat în trecut, lumea fenomenelor va continua să existe.

Datoria noastră este să fim foarte atenți la comportamentul nostru moral, la păstrarea perceptelor sau a jurămintelor, pentru că rezultatul va fi realitatea noastră viitoare. De aceea nu putem cădea în nihilism.

Oare realitatea convențională este tot una cu vacuitatea?

Nu. De ce nu? Pentru că realitatea vacuității este realitatea supremă, pe când realitatea condiționată este iluzorie.

În realitatea convențională lucrurile apar într-un anumit mod, dar nu în modul în care sunt ele cu adevărat. Când ne apare șeful supărat, ni se pare că el vine din exteriorul nostru și ni se pare că natura lui este să fie un om rău, dar el nu este deloc așa. El vine de fapt din kunshi, din magazia noastră mentală.

Realitatea supremă, ultimă, este cea adevărată.

Deci, există două realități complet diferite - diferite ca esență, dar total conectate între ele.

Vacuitatea nu există fără realitatea convențională, și nici cea convențională fără vacuitate.

Întotdeauna, ele vor merge împreună. Chiar și atunci când vom ajunge la iluminare, vor exista aceste nivele de realitate. Va exista o lume a fenomenelor și va exista o lume a realității absolute, și una vine din cealaltă.

Există oare liberă alegere? Răspunsul este, ca și libera alegere este goală de orice natură. Ea apare în lumea fenomenelor, în lumea convențională, dar nu și în lumea absolută.

Nici ea nu are o existență proprie de sine, pentru că ea este de asemenea un rezultat karmic. Deci întrebarea este: avem liberă alegere sau nu o avem?

Răspunsul budist la această întrebare este următorul: libera alegere apare numai în lumea convențională, avem iluzia că alegem liber. În realitatea obișnuită a lucrurilor, dacă nu le analizăm și nu le examinăm cu atenție, ele vor apărea ca liberă alegere.

Dar de fapt, nu există nimic care să nu depindă de semințele noastre karmice. De aceea, orice lucru există în mod condiționat, inclusiv liberă alegere.

În concluzie, în lumea convențională experimentăm alegerea liberă, dar de fapt ea depinde de semințele noastre karmice.

Și dacă este așa, atunci ce rost are să ne mai căznim să realizăm ceva, dacă oricum lucrurile se întâmplă?

Răspunsul la aceasta dilemă este că dacă nu vom face eforturi, nu vom putea planta semințele necesare pentru a ajunge la iluminare.

Dacă vom sta și vom ridica mâinile sus și vom spune: dacă totul este deja dictat, la ce bun să mai fac eforturi? **În acest moment am întrerupt deja orice proces de depunere a semințelor care să ne ducă spre iluminare.**

În lumea noastră convențională, apare că facem efort, dar numai așa putem progresa.

„Eul”

Vom trece acum la Madhiamika Prasanghika. În continuare rămânem la cartea lui Je Tsongkapa.

Maestrul Je Tsongkapa, se bazează în această carte pe **Chandrakirti**, unul dintre fondatorii școlii Madhyamika, în vechea Indie. Chandrakirti a fost, de asemenea și un principal comentator al lucrărilor lui **Nagarjuna**. Deci Nagarjuna și Chandrakirti au fost fondatorii de bază ai școlii Madhyamika Prasanghika.

Ei spun că tot ceea ce am descris până acum, descriere care aparține școlii Mind Only, este corect cu excepția unui singur lucru: **kunshi**.

Ei nu sunt de acord că există în mintea noastră un loc separat în care sunt păstrate semințele karmice.

A predat oare Buddha, noțiunea de kunshi? Da. Toate școlile au fost predate de Buddha, inclusiv școala Mind Only. El a vorbit despre kunshi, pentru că ne este mai ușor să vorbim despre un fel de depozit separat în care sunt depuse semințele karmice.

Cu ceea ce nu sunt de acord maestrul Nagarjuna și Chandrakirti este faptul că acest depozit are o independență proprie de sine. Ei spun că nu există nimic care să existe în sine, **inclusiv mintea și inclusiv conștientizările din minte**.

Si dacă nu există **kunshi**, atunci în ce loc se află semințele? Răspunsul școlii Madhiamika este simplu pe de o parte, dar pe de altă este necesară o aprofundare.

Ea spune că semințele karmice sunt așezate în “eu”.

La ce se referă ei când spun “eu”?

Vom vorbi în continuare de noțiunea:

Nga tsam

Nga înseamnă **eu**

Tsam înseamnă **numai**

Nga tsam este tradus ca **numai eu** sau **doar eu**.

O mare parte din învățăturile budiste se ocupă de studiul **a cine sunt eu**, cine este acest “eu”, de a-l găsi pe acest “eu”. Când ne vom referi în continuare la “eu”, ne vom referi la eul convențional. Cu alte cuvinte “eu” fără procesul de analizare a eu-lui.

Dacă:

- Abhidharmakosha spune că semințele karmice se află în aură
- și școala Mind Only le localizează în kunshi,
- școala Madhiamika („Calea de mijloc”) spune că nimic nu are o existență proprie de sine, și că semințele se află în „eu”, referindu-se de fapt la curentul de conștiință.

Dacă vă gândiți ca metaforă, la apa unui râu, “eu” este precum curentul de apă. Energia tuturor semințelor karmice pe care le am în momentul de față, va trece la semințele karmice din momentul următor și așa mai departe, proces în care semințele se distrug și se refac în mod continuu.

Eul meu din această clipă, totalitatea emoțiilor, a experiențelor, a înțelegerilor mele vin din întreg ansamblul, așa cum a fost în momentul precedent, iar acest moment va transfera toate aceste energii în mintea mea în clipa de față.

Putem asemăna acest proces cu un joc de biliard, în care bila lovește pe cealaltă și îi transferă energia lui. Așa și semințele din clipa precedentă își transferă energiile lor semințelor din clipa de față, în timp ce cele vechi se distrug și cele noi se refac.

Noțiune și etichetă

Multe din sutrele lui Buddha poartă numele celor ce l-au cerut. Adică, discipolul vine la Buddha și îi cere să-i explice una sau alta.

Învățătura primită va purta numele discipolului. Există o sutră care se numește Sutra cerută de Upali. În această sutră, Buddha spune: “și cerurile și infernul sunt creațiile minții tale. Nu există nici un loc în afara ta care să se numească infern, numai tu îl crezi”.

Acest fapt îl va face să fie mai puțin real? Buddha spune: “infernul este la fel de real ca și încăperea în care stăm în momentul de față. Ambele sunt reale în aceeași măsură și de asemenea ambele sunt fructul minții noastre”.

În lectura cursului 5 există un citat foarte frumos din aceeași sutră a lui Upali:

*O mare de flori în toată splendoarea înfloresc,
 Palatele de aur de o frumusețe rară strălucesc.
 În orice loc vei căuta, pe creatorul lor nu-l vei găsi,
 Pentru că toate acestea din puterea conceptului se ivesc.
 Și astfel lumea întreagă din noțiuni și etichete este creată.*

La ce se referă Buddha aici? Ce înseamnă noțiunea și eticheta?

Înainte de a continua, vom vorbi despre:

Tokpe taksam

ཏོག་པས་བརྟན་ཙམ།

tokpe taktsam

Tokpe înseamnă **noțiune, concept sau termen**

Tak înseamnă **eticheta**

Tsam = **numai**

Școala Madhiamika Prasanghika spune: **tot ce apare în lumea noastră, apare numai și numai prin puterea noțiunii și a etichetei sau lumea este exact așa cum o etichetăm.**

Acesta este singurul mod în care pot apărea fenomenele în viața noastră, prin noțiunile și etichetele pe care la proiectăm.

Cum îl vedem pe șef că este supărat conform Căii de mijloc?

Unicul mod în care-l putem experimenta pe șef supărat, este de a proiecta noțiunea de supărare pe un ansamblu de forme, culori și sunete.

Și de unde vine noțiunea de supărare? Ea vine din semințele karmice, din faptul că ne-am supărat în trecut. Dacă nu am fi avut această sămânță karmică, nu am fi fost puși niciodată în situația să experimentăm pe cineva furios în viața noastră.

De unde vin formele și culorile? Dacă vom începe să analizăm corpul fizic al șefului, fața lui roșie, de exemplu, este un concept. Culoarea roșie este o noțiune pe care o proiectez, care și ea este un rezultat karmic al semințelor din noi.

Orice formă, fie că este rotundă sau alungită și așa mai departe, este doar proiecția noastră karmică.

Prasanghika Madhiamika compară acest proces de analizare cu foile/straturile unei cepe.

Deci când spunem că **șeful este gol de orice existență proprie de sine, ne referim la faptul că șeful este numai și numai o imagine pe care o proiectăm din cumulul de concepte și etichete pe care le-am adunat prin semințele karmice.**

O simplă proiecție pe un ansamblu de forme și culori. La acest nivel, în care nu sunt analizate formele, culorile sau fenomenele fizice, proiectăm o lume a noțiunilor.

Dacă vom merge în “profundimea cepei”, și vom analiza stratul fenomenelor fizice care apar în viața noastră, vom găsi aceeași lume de noțiuni pe care le proiectăm. (obs. Svatantrika – jumi/juma – proiectăm pe ceva ce există în sine)

O întreagă gamă de noțiuni proiectăm pe partea dreaptă și cea stângă a șefului.

Și dacă analizăm partea stângă a șefului, și acolo vom găsi că proiectăm noțiuni.

În orice loc în care ne vom opri, vom da peste date brute și pe ele vom proiecta etichetele.

Și dacă vom continua să analizăm aceste date brute, de fiecare dată vom coborî la alt nivel de date brute ca și ele la rândul lor le vom găsi că sunt goale de orice existență proprie de sine și sunt doar etichete pe care le proiectăm. Și tot așa la infinit.

Cu cât vom analiza mai mult, vom ajunge la alt un loc care trebuie analizat. **Nu există sfârșit la această investigație.** Această analiză este o meditație asupra vacuității, pentru că dacă vom căuta să găsim ceva pe care să nu-l etichetăm, nu-l vom găsi niciodată. Iar aceasta este de fapt vacuitatea lucrurilor.

Proiecția este reală

Ceea ce este comun la cele două scoli, este faptul că **amândouă afirmă că nu există nimic din ceea ce experimentăm, care să nu vină de la noi**, adică din semințele karmice din mintea noastră.

Ambele susțin de asemenea că trebuie să fim foarte atenți la ceea ce gândim, spunem și facem, pentru că ceea ce semănăm, este ceea ce vom culege.

Cele două, însă nu sunt de acord în ceea ce privește locul în care se strâng semințele și cum se desfășoară procesul de proiecție.

Ambele școli sunt de acord că lucrurile sunt goale de orice existență proprie de sine, și cu toate că fiecare definește vacuitatea puțin diferit, ele susțin importanța semințelor care sunt plantate.

Nu putem spune că dacă un lucru este gol, atunci el nu există și deci nu este important. Acest lucru dovedește neînțelegerea vacuității. Înțelegerea vacuității înseamnă că totul depinde de ceea ce facem, de aceea este extrem de important ce facem, pentru că totul este gol de orice existență proprie de sine.

Este adevărat ca lucrurile sunt iluzorii, toată realitatea convențională este iluzorie, și cu toate acestea iluzia este reală, tridimensională, dureroasă și ne costă bani.

Ce ne forțează să-l experimentăm pe șef așa cum este? Este sămânța karmică, bakchak, din curentul nostru de conștiință sau din kunshi (după cum spune școala Mind Only).

De aceea avem datoria să ne debarasăm de semințele pe care încă le avem, și să încetăm să mai reacționăm în fața evenimentelor într-un mod care să ne perpetueze suferința.

Disputa dintre cele două școli

De multe ori, în literatura Gelugpa școlile sunt prezentate prin disputele pe care le au între ele. De exemplu școala Prasanghika Madhiamika spune școlii Mind Only: tu susții existența lui kunshi, atunci unde se află el? Kunshi are o existență proprie de sine?

Vine școala Mind Only și îl citează pe Buddha. Ea spune: Buddha a spus că totul vine din minte, atunci cum de a spus Buddha că totul vine din minte?

La această întrebare, școala Prasanghika Madhiamika vine cu două răspunsuri, unul pozitiv și unul negativ.

1. Răspunsul negativ este următorul: **Buddha a vrut să sublinieze faptul că toate fenomenele care apar în viața noastră, au fost create de mintea noastră și nu de către un factor extern.** Chiar și citatul din sutra lui Upali pe care l-am prezentat înainte accentuează acest fapt.
2. Răspunsul pozitiv care explică afirmația lui Buddha, că totul este minte, este că Buddha a dorit să sublinieze faptul că mintea este principalul lucru. Lumea vine în principal din ignoranța minții noastre.

Școala Mind Only spune: așa cum avem conștientizarea simțului vederii, conștientizarea simțului auzului, conștientizările celorlalte simțuri, avem și conștientizarea numărul șapte și anume un fel de loc în mintea noastră în care stau semințele karmice, un fel de incubator unde ele se dezvoltă, iar atunci când devin mature ne vor crea realitatea noastră și toate conștientizările simțurilor.

Acest loc, **kunshi**, se presupune a fi un loc separat în minte, care ar produce restul minții, având în acest fel un grad de auto-existență. Această școală mai vorbește și despre o parte (latură) a minții care observă restul minții, cum ar fi în meditație, când aceasta sesizează că nu mai suntem concentrați pe obiectul meditației și ne atenționează să revenim.

Școala Mind Only adaugă această parte specială a minții, un fel de super minte, lucru cu care școala Prasanghika Madhiamika nu este de acord.

Prasanghika Madhiamika spune: adevărat este că tot ceea ce se întâmplă vine ca rezultat al semințelor karmice. Aceste semințe le purtăm cu noi, în curentul nostru de conștiință până la distrugerea lor completă. Ele în fiecare clipă se reînnoiesc și curg ca șuvoiul de apă.

Dacă înțelegem toate acestea, nu vom mai putea ignora lucrurile pe care le facem, spunem sau gândim. Nu vom mai lua lucrurile cu ușurință și să spunem: "Eee, asta nu este important.", pentru că, pur și simplu, orice lucru plantează sămânța în mintea noastră. Iar când am plantat-o este foarte greu să o îndepărtăm.

Se pune întrebare : semințele sunt depuse în eu, dacă eul nu există pentru că și el este o etichetă, înseamnă că nimic nu există?

Conform școlii Prasanghika Madhamika, atunci când se referă la "eu", ea se referă la acel „eu” convențional, care apare ca existând în sine, de care ne folosim zilnic în viața noastră convențională. În acest eu, stau semințele karmice.

Dacă vom începe să le examinăm în cel mai mic detaliu, nu le vom putea găsi pentru că nici ele nu au nici o existență proprie de sine. Dar în existența noastră convențională, ele apar și se manifestă și datorită lor suferim. Datorită lor, trăim într-o lume în care există foamete, războaie, boli, bătrânețe și moarte.

De aceea se spune că suferim inutil, pentru că lucrurile de care suferim nu există. Și cu toate acestea, durerea este concretă.

În încheiere, **putem spune că nu avem, în momentul de față, nici un control pe ceea ce ne apare în viață, pentru că totul vine din trecut, iar prezentul este un fruct copt. Este foarte important să înțelegem procesul prin care putem opri plantarea semințelor care ne pot produce atâta suferință. Iar înțelegerea lui [a procesului] va fi cel care ne va elibera din suferință.**